

מדות העתים מאי

הצופה ועיד חיות הרבה הנצרכים למלחמה :

גם בצפת נמצאו הרבה חיות של יהודים ושל ישמעאלים עם כל מיני סחורות, ויום השוק שלה הוא ביום וא' ואז מביאים שם למכור כל ממכר מבני הכפרים, לכך שבכל יום ויום הוא יום השוק לקנות פירות וירקות, וכל הרוצה מבני העיר לאפות פת חמה בכי נמצאים שם בהעיר שלשה (פורניות) (היינו חנויות גדולים) אצל יהודים עומדות להשכיר לכל הצריך לאפות, והמקח ששה גדולים לחורש בער נפש אחר וכן בעד כל א' שכני הבית ויכול לאפות בכל יום וגם על שבת ולא נמצא בשוק לקנות פת אפוי רק אצל פדמר ישמעאל יש דקה פת, גם סמוך לצפת יש שלשה מעיינות מיבות:

והבעתי דירתי בצפת ברחוב הפרושים בחצר של ר' זלמן כהן ובד' י"ה הזה יש בהיכ ובהיט ובית המרחץ אשר נעשה ע"י הרב ר' מענדל. נעשה הכל כפי מנהג מרחצאות שלנו החנוך הוא מאבנים כשלוש וגם יש שם אנדרות עם (לארבעה בלעמער) להביא ע"י החים עד הנף כמנהגינו כדי להויע אבל בשאר העירות אין שם כמו מרחץ היו רק כמנהג הישמעאלים מים חמים לכד' כדי לרחוץ בו, גם מנהג הפרושים דשם שבכל יום ויום אחר התפלה מניד הרב ר' ישראל בע"מ ס' ת"ח דף גמרא ופרשה חומש עם פ' רש"י ומנהגם הוא שהכהנים נושאים כפיהם בכי ורכים הולכים למקוה הארזיל, ובעשיית הלכנו להתפלל על קבר של רשבי לכפר מיראן, ובראש השנה התפללנו שם כמנהגנו פה ובחג הסוכות עשינו סוכות וכל אחד עיטר את סוכתו בתאנים ברימונים ומפני שבשנה שעברה היה שם שלג עשרה ימים ע"כ נתקלקלו האחרונים והיו האחרונים ביוקר דהיינו בעד כל אחרונ ג' זהובים, אך פה אחרונ כזה הוא שזה חמשה או ששה ר"כ ובערב סוכות הביאו הישמעאלים חבילות חבילות לרובין ירוקים ויפים הרבה על גבי חמירים ובוחרים היפים למצוה בעד ה' גדולים והשאר קונים לסכך הסוכה והדסים מביאים ג"כ הדסים בכי והוא כמו ערבות בכאן והנה בזור וכן ערבות מביאים וע"כ היה לנו מכאן נחת שאין להגיד :

והנה אותה השנה מוצאי שביעית ה', ע"כ החל הרב לבוא אל חוק עיר ירושלים ובעיר צפת ונפל ממנו רב עד החנוכה וחודות לה' שהצלני מזה אותי ואת אשתי אך בני סת בעת ההיא וזכה להקבר באי ר"ח כסליו : ובכ"ה בכסליו הלכנו להתפלל על הנשמים לקבר חוני המעגל בכפר א' והלכנו עם הרב ר' ישראל בע"מ ת"ח והרב ר' חיים טוינסק הם היו רוכבי חמור ואנחנו הלכנו רגל, ובעת חזרנו לבתינו היה גשם ונתמלאו כל הבארות מים :

בר"ח אדר ראשון נתעצתי לילך לירושלים עה"ק להתפלל שם אצל כותל מערבי וכן על קברי הצדיקים אשר שם ונסע ונלך שיירה של כמה ביא ובלילה הראשונה לנו כל השיירה בכפר א' שנמצא שם קבר (יתרו) חותן משה ויש שם כמה מעיינות מיבות, ובליל השני לנו במערה א' סמוך לעיר עין ננים, וביום ג' באנו לשכם ועברנו בין הר גרזים דהר עיכל וראינו שעל הר גרזים נבנה חומה ודרים בה ישמעאלים, העיר שנת היא עיר גדולה מוקפת חומה מכותלי הבתים עצמם שנכנו זה אצל זה ע"כ המה כחומה ויש בה לערך ג' מנינים יהודים ב' מנינים ספרדים ומנין א' המה אשכנזים, וסביב לשכם יש מעיינות הרבה וריחיים של מים עומדות על מעיינות וסמוך לעיר

לעיר ראיתי שם חלקת שדה שקנה אבינו יעקב במאה קשימה, והשרה הואת היא שוה עומדת בין שני הרים קטנים, ורוב ארץ שכם היא סדרון והנה במהלך ג' מילין מירושלים יש ב' הרים וארכם בערך ב' תחופי שבת, והסדרון נעשה שורות שורות כמו סדרגות הסולם ועל כל סדרגה נמועים כמה מיני פירות כגון תאנים ורמונים וכן שאר פירות וכאמצע שפוע ההר יש בו מעין פוב מאוד:

וידעי כבאנו העיר הקודש ירושלים קרענו על הורכנה, והנה ירושלים היא עיר גדולה לערך כעיר (ווינא דליטא) ויש לה חומה גבוה סביב וכלי נשק עומדים על החומה הנק' קאנאן, ויש לה חמשה שערים ודלתותיה ברזל שער הרחמים וחוא נגד הר הבית והוא עתה סתום באבנים: שער השני שבמזרח הוא סמוך אל קרן מזרחית צפונית, ונקרא (שער האר') ובצד דרום סמוך לקרן דרומית מערבית יש שם שער א' שמה. היא דרך שנוסעים בו לציון ולחברון, ובצד הצפון סמוך לקרן צפונית מערבית יש לו שער א' שבו יוצאים (לשכם ולצפת) וגם (למנריא), ובצד מערב סמוך לקרן מערבית צפונית יש בו שער א' הולכים בו ליפו וכל רחובותיה קצרי מאוד שאם יפגעו ברחוב ב' חמורים זה מול זה אינם יכולים להלך שניהם ובכל רחוב עומדים אנשי צבא לשמור, ובתיה יפים מאוד בלא גג רק מעויבה והמעויבות טחין אותן ברבר הנקרא (קעסר טיל) והוא כמו ניגניוץ נעשה בן כרי שלא ירכבו הגשמים את טיט המעויבה אלא יפלו למטה (אבל שאר עירות אין שם רק מעויבה, ומפני פחד הגשם יחליקו הטיט במענילה להקשות כאבן) והיא מרובה באוכלוסין ונמצאו בה יהודים בערך שלשת אלפים וחנם שלהם הוא כעת הרב הנאון ר' יונה משה ספרדי ויש בה חניות הרבה וכמה בעלי מלאכה וימי השוק הוא בכל יום והיא רבת פסחור ומאוד שמחנה בביאתינו לתוכה, ויש בה לקנות פירות הרבה ויין הרבה פוב מאוד וכוזל:

הלכנו להתפלל לפני כותל המערבי שלהר הבית כמנהגם שם בכל עשק הולכים שם ויושבים שם כמה עניים לקבל צדקה, אחיכ אומרים תהלים כמה (קפיטלען) אחיכ מתפללין מנחה אחיכ מקבלין שבת, ודעו כי התפלה דשם נובעת מלב המתפלל, והחון עומד אצל אבן א' שאומרים ששם נחלתה השכינה אל צדיק א' (וכל הקרב אל הכותל הוא חולץ נעלי) אחיכ הלכנו להתפלל מעריב אל בתיכ הנקרא בית הכנסת של ציון:

הר הבית הוא עומד במזרחית דרומית העיר ומוקף מד' רוחותיו כותל מזרחי הוא חומת העיר ובדרומו עומד בנין סדרש שלמה, ובמערבו בנוים בתים וביניהם כותל המערבי ובצד צפון ג'כ בתים ובצד מערב שלו קצת סמוך לו נבנו בתים ויש כמו סמטא ביניהם, ושם עומדים המתפללים: ולפנים מחומת הר הכית לצד דרום נמועים בו ארזים נגד חלוננו של בית מדרש שלמה, וסמוך לצד צפון על אבן השתי עומדת בית תפילה של הישמעאלים ובכל ע"ש הנקרא אצלם יום האמוסא באים שם להתפלל והבית הוא נבנה על י"ב (קאנטיין) נגד י"ב שערים וצבעו תכלת ויש לו גג כמו גנין שלנו במדרון ועל גגו יושבים חסיד יונים והומות בקול' הומיה:

הלל הר הבית אומרים שמרתו חק אמה על שלש מאות ואבני החומה של הר הבית פונחים ששה אבנים זה ע"ז זה. וכל אבן הוא טרובע אבני נזית מסע ושובבין זה ע"ז זה כלא טיט. ועל גבן פונחים שלשה שורות של אבנים